

**MEMORIALNE MUZEUM
HISTORII POLITYCZNYCH
REPRESJI**

**«WIEZIENIE ŚLEDCZE
NKWD»**

Muzeum zostało założone w 1989 roku, jako filia Tomskiego Okręgowego Krajoznawczego Muzeum i mieści się w pomieszczeniach budynku, w którym od 1923 do 1944 roku mieściło się więzienie śledcze urzędu miejskiego ONSKWD.

Na przylegającym do budynku terytorium znajduje się skwer Pamięci, na którym został postawiony pomnik ofiar bolszewickiego terrorku na ziemi tomskiej (1992) oraz szereg mniejszych pomników, poświęconych narodom represjonowanym: kałmukom, estończykom. W 2004 r. w skwerze Pamięci został postawiony Polaków, poległych na ziemi tomskiej w latach stalinowskiego terrorku.

W naszych czasach muzeum i skwer Pamięci stanowią jedyny architekturno-historyczny memorialny kompleks, który stał się jedną z wizytówek Tomska.

Stalą ekspozycją muzeum jest odrestaurowany więzienny korytarz oraz cele, z wykorzystaniem zachowanych drzwi więziennych, krat, przyz innych elementów wyposażających pomieszczenia więzienne. W salach celach muzeum znajduje się wystawa muzeum, włączająca następujące rozdziały: «Z kroniki represji na ziemi tomskiej», «Gabinet śledczego», «Wielki terrork», «Krzyż rozstrzelanych», «Kołpaszewski wawóz», «Gulag i „specpereselency” na ziemi tomskiej»...

Na liście stałej ekspozycji muzeum widnie także rozdział, mówiący o tragicznym losie mieszkańców polskiej wsi Białystok, rozstrzelanych w latach 1937-1938.

Korytarz więzienny.
Fragment wystawy

Na wystawie widnieją biograficzne materiały i dokumenty świadczące o losach wielu ludzi, którzy byli osadzeni w tomskich więzieniach i obozach w latach 1920-1950, w tym Polaków i ludzi z polskimi korzeniami.

Wśród eksponatów autentyczne dokumenty, kopie spraw śledczych, listy i notatki z więzień, osobiste rzeczy represjonowanych Tomczyń także przedmioty gospodarstwa domowego i sztuki, wykonane przez więźniów w obozach i zsyłkach.

Przy muzeum znajduje się sala wystawowa, na której organizuje się wystawy tematyczne, rozszerzające i dopełniające stałą ekspozycję muzeum, tworzy się biblioteka historycznej i memorialnej literatury, regularnie odbywają się posiedzenia klubu kina dokumentalnego i sekcji historycznej społeczności «Memoriał», spotkania pisarzy i historyków ze studentami i uczniami.

Muzeum bierze udział w realizacji wspólnych projektów dotyczących pogłębiania wiedzy z historii okresu totalitaryzmu radzieckiego i uwiecznianiu pamięci ofiar politycznych represji z różnymi instytucjami i organizacjami, w tym i polskimi: Narodową Autonomią m. Tomsk «Tomska Polonia»;; «Związkiem Sybiraków»;; Centrum «Mapa»;; uniwersytetem m. Wrocław i in.

W nieludzkich warunkach obozowych i więziennych ludzie starali się nie tylko przeżyć, ale i zachować duszę. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w twórczości. Z podręcznych materiałów w, z twórczym podejściem, były tworzone przedmioty użytkowe, portrety oraz rzeczy dekoracyjne.

Z eksponatów muzeum

Muzeum przyjmuje na swoją wystawę rzeczy autentyczne, fotografie, wspomnienia, dokumenty oraz inne świadectwa okrutnych lat represji.

Muzeum dysponuje elektronicznym bankiem danych ponad 200 tysięcy ludzi, którzy w latach władzy radzieckiej przeszli na terytorium okręgu tomskiego przez piekło „czerezwydzajek” i „trojek”, a także rozkulaczenia i masowych zsyłek.

Pomnik represjonowanych Polaków na skwerze Pamięci obok muzeum

Adres muzeum: 634050 m. Tomsk
ul. Lenina, 44.
tel.: 8 (3822) 51-61-33
<http://mlvd.tomsk.ru>
E-mail: tomsknkvdmuseum@gmail.com

Dyrektor muzeum: Wasylj Chaniewicz

Memoriał

**Tomskie Memorialne muzeum
historii politycznych represji**

**«WIEZIENIE ŚLEDCZE
NKWD»**